

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Gyagyovnyky Emil

Cím: Alsórákosi rétek

Forrás:

Népszava

Bp

(Hely)

1928. 5. 22.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Osztályozás

Tárgy

361.1

Hely

Idő

"1928"

Személy

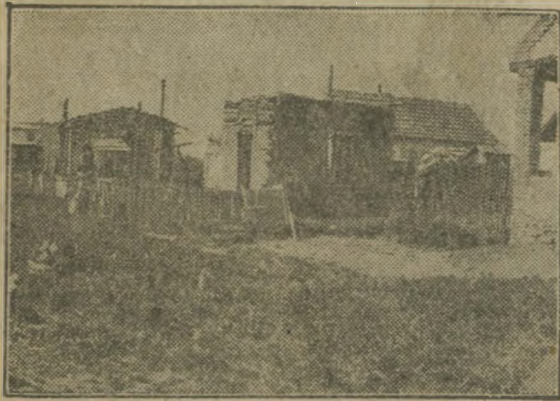
Alsórákosi rétek.

Hosszu, hosszú idő múltával kerültem újra ide, erre a régi emlékeimből fölbukkanó vidékre. Hivatalosan „Alsórákosi rétek“ a neve a VII. kerület e külső részének, de a magam gyerekkorában csak Rákosnak mondtuk. Sokat kellett idáig gyalogolni az Angyalföldről, de megérte a fáradságot: a vizenyős, nagy lapály tele volt tavasszal sárgaszirmu mo-

Száz, kétszáz lépést a rét felé s már célnál is vagyok.

De vajjon ez-e az a régi Rákos? Hová lett a sárga vizivirág, a zümmögő sás és a kilátás túl-túl a Rákos-patakon is? Ma új városnegyed áll a régi puszta hosszában; emberek sűrögnek a kiépítetlen utcákon s a szegénység, a dolgozók nyestelensége vette be ide magát.

A város belsejében megfizethetetlen a lakás. Ám födélre szükség van, akárhová is, de le

esári gólyahírrel, volt itt husoslevelű vizililiom és a sás közül karesu buzogányokat tördeltünk. Ember akkoriban alig járt e tájon és csak a bolgár kertészek kerékrejáró kutja körül forgott reggeltől estig a lehajtott fejű ló... Később — a Rákosrendező-pályaudvar oldalában — jégvermek keletkeztek; téli időben csákányos, szigonyos emberek törték, húzták a mesterséges árkok talajvizének jégtábláit s a vasúti sín oldalában valamiféle esárda feküdt. Akkor Békasziget volt e vidék neve. Akkor.

És most, hogy újra itt járok, nem kellett gyalog kutyaolnom: elhozott a villamos.

kell a fejét hajtania éjszakára s ebben aztán nem az izlés dönt, vagy a kényelem, hanem a muszáj.

Három vagy négy év előtt kezdődött itt az élet. Ugy arizonai módra. Jött valaki — bizonyos, hogy nem a gazdagok közül való, bérelt vagy vett magának egy házhelyre való vizenyős rétet, sátrat vert, bódét és készen állott a családi otthon. Aztán jött a másik, sokgyerekes apa, az is követte a példát. A harmadik, a negyedik sem váratott magára sokáig és lassan-lassan benépesült az elhagyott vidék.

Apró viskók csücsültek a rét közepébe. Rendszer nélkül. Egyiknek dél felé néz a homlokzata, a másiké északnak. Mint korcs ikrek ragadnak egymáshoz a legszeszélyesebb módon. Nagyobb kőépület falához vályogviskó tapad; dűledező házikó mankónak használja a szomszédos ház oldalát. Mintha egy óriás gyermek a felhők magasságából lehajította volna játékházait. Ottragadt mindegyik, ahová esett.

És milyen bizarr itt minden! Stilust — sajnos — még a város belsejében sem lehet találni, ám itt etekintetben pazar látványosság kínálkozik. Ma, hogy a telekspekuláció megtette a magáét; ma, amikor tekintélyes összeget kell fizetni a házhelyért: jobban szituált emberek is építkeznek már. A házak frissek, újak, de aprók. Ezzel szemben azonban utánozzák a városi nagy palotákat és furcsa érzést vált ki az emberből, amikor

az apró házak Andrássy-uti nyaralók lórvájait öltik magukra. És még furcsább, amikor az ilyen miniatűr palotából kilép egy munkásasszony, két kannával vagy vödörrel a kezében és elindul ivóvizért az Erzsébet királyné-utra. Mert vízvezeték ebben az új városnegyedben nincs. Csak kerek kut látható egyik-másik ház udvarában, abban van aztán víz — talajvíz — bőven.

Megszólítottok egy rocskás asszonyt:

— Nincs erre vízvezeték?

— De van — felel —, az Erzsébet királyné-uton. Onnan hordjuk kannánként

— Hát nem vezetik be?

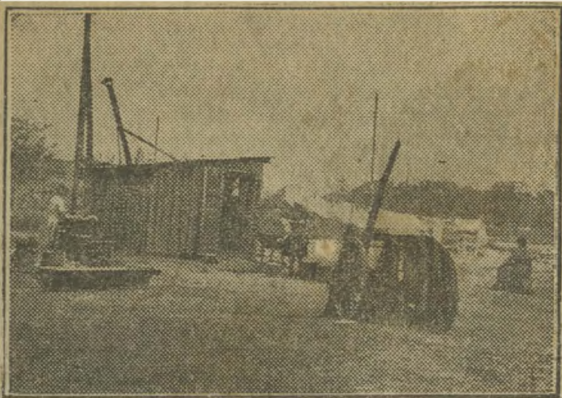
— Nincs arra pénz. A telket csak kifizettük valahogy. A szobát én meg az uram csaptuk össze deszkából. Vízvezetékre, kanálisra gondolni se lehet. Munkásember az uram...

És mindenfelé építkeznek. Van olyan csoda is, hogy kőművesek rakják a falakat, de a legtöbb helyen maga a család rakja a fészket: az ember falaz, az asszony hordja a követ és a gyerekek kavarják a maltert, a meszet. De nő

az új városnegyed és a bódék tetejé alatt boldogan sóhajtanak: a miénkben vagyunk, nem nyuz a háziur...

*

Van erre más látnivaló is. Van itt egy csomó „bérlemény”: *külvárosi bérház, nyomor-*

hajó árbócán. De itt nem a vigságnak a szimbóluma ez!

*

Alsórákosi rétek. Új városnegyed.

És tart az invázió. Adnak-vesznek, cserélnek. De egyre több lesz az apró házaeska, s ha a főváros fölismeri, hogy ez az elhagyott hely ugyancsak az ő testrésze, ha gondoskodik arról, hogy legyen itt is csatorna, vízvezeték, villany: akkor nem lesz ok visszakivánni a régi Rákost, ahol sárga virág és

vizililiom táplálkozott a nedves talajból.

Új házikók és rozzant nyomortanyák, ez ma errefelé a — *külváros*

*

Néhány képünk a régi tanyákról *nyújt* fogalmat. *Gyagyovszky Emil.*

XX.

tanya. Itt már házbért kell fizetni. Mennél nyomorúságosabb, annál többet.

Magas domb tetején áll a vakolatmentes lakóház. A földet elhordták körülötte s ő most egymaga áll a Rákos homokbuckáján, mint egy tépettgubás, ragyáspofájú haramia az országot közepén.

A Hajtsár-ut sarkán igazi nyomortanya. Tépett kátránypapírral fődött, hosszukás, szomorú épület. Egyik oldala a trágyadombra mélyed, a másik az udvarra mered. Apró ablakok, széljárta, hasadékos faajtók, csúszáson fölfelé ágaskodó kémények. Az udvaron két proletárgyerek. Olyan tépett és elhagyatott, mint maga a viskó, jobban mondva: lakóház. Mert itt aztán több család is lakik egymás mellett. Ez még a régi időből való „ház”.

A tulsó oldalon piaci elárusítóbódnának is rossz lakások. Fából. Megdrótozott pléhkályha csövekkel. Az utcán — vagy talán több ilyen lakóház közös udvara ez? — asszonyok mosnak. A ruha libbenve szárnyal a kifeszített kötélén, mint színes zászlók valami kiránduló-